

بسم الله الرحمن الرحيم

مروری بر تجربیات جهانی

طراحی پارک های شهری

مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

ویراستار: دکتتر جمال الدین سهیلی

جمال الدین سهیلی، مهرداد اتابکی، سونا تقی پور، علی تیرژن، رضا حسینی، فاطمه خوشخو، مرجان روستایی، آیدا ساروی، دانیال
علی اکبریان، ستاره علیزاده، شیما فعلی، نینوفر، کامبیز قنبری، شهزاد محمدیگی، مهسا محمدی.

مروری بر تجربیات جهانی طراحی پارک های شهری: مجموعه مقالات
دانشجویان کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی قزوین/ جمال الدین
سهیلی، {و دیگران} ویرایش علمی جمال الدین سهیلی.

تهران: گوهر دانش، ۱۳۹۵.

۹۷۸-۶۰۰-۱۶۴-۱۱۵-۲

۱۴۵ص. مصور رنگی ۲۹*۲۲ س م

فیفا (نویسندگان) جمال الدین سهیلی، مهرداد اتابکی، سونا تقی پور، علی تیرگان،

رضا حسنی، فاطمه خوشخو، مرجان روستایی،

پارک های شهری- طراحی - مقاله ها و خطابه ها

سهیلی، جمال الدین، ۱۳۵۵

SB ۴۸۱/م۴ ۱۳۹۵

۲۳۲۱۵۳۹

۷۱۲/۵

تلفن و نمابر: ۷۷۱۳۱۹۶۰-۷۷۸۰۵۹۹۳

پست الکترونیکی: gohardanesh@hotmail.com

نام کتاب: مروری بر تجربیات جهانی طراحی پارک های شهری

نویسندگان: جمال الدین سهیلی، مهرداد اتابکی، سونا تقی پور، علی تیرگان، رضا حسنی، فاطمه خوشخو، مرجان روستایی، آیدا ساروی، دانیال

علی اکبریان، ستاره عزیزاده، شیما فعلی، نیلوفر قدسی، کمین تیری، شهزاد محمدبیگی، مهسا محمدی.

ویرایش علمی: دکتر جمال الدین سهیلی

صفحه آرا: شهزاد محمدبیگی

ویراستار: ستاره عزیزاده

طراح جلد: سونا تقی پور و نیلوفر قدسی

هماهنگی و نظارت تولید: سیدرضا نصری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۴-۱۱۵-۲

تعداد: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: سال ۹۵

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مولفین محفوظ است.

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

۲	پیشگفتار/دکتر منوچهر طیبیان
۳	مقدمه/ جمال الدین سهیلی
۵	بررسی فضاهای گوناگون و تعاملات انسانی در پارک های کشور انگلیس/مهرداد اتابکی
۱۳	بررسی پارک و باغ های طراحی شده در کشور کانادا/سونتا نقی پور
۲۴	طراحی پارک های درون شهری و برون شهری در کشور استرالیا/علی تیرگان
۳۳	مروری بر طراحی پارکهای کوهستانی و درون شهری کشور گرجستان/ رضا حسینی
۴۱	طراحی پارک های درون شهری و برون شهری کشور تایوان/فاطمه خوشخو
۵۰	طراحی پارک های درون شهری و برون شهری کشور فرانسه/مهران روستایی
۵۸	بررسی پارک های برون شهری و درون شهری در کشور اسپانیا/آیدا ساری
۶۷	مروری بر طراحی پارکهای کوهستانی و شهری در کشور یونان/دانیال علی اکبرین
۷۵	طراحی پارک های کوهستانی و درون شهری در کره ی جنوبی/ستاره علیزاده
۸۸	مروری بر پارکهای کوهستانی و درون شهری طراحی شده در سنگاپور/شیما فعلی
۹۶	مروری بر طراحی پارک های درون شهری و برون شهری کشور چین/نیلوفر قدسی
۱۰۴	طراحی پارک های درون شهری کشور آمریکا/کامبیز قنبری
۱۱۳	مروری بر باغ ها و پارک های برون شهری و درون شهری کشور ژاپن/شهرزاد محمدیگی
۱۲۰	بررسی پارکهای برون شهری و درون شهری در کشور ایتالیا/سیده مهسا محمدی

در سالهای اخیر رشد سریع جمعیت و شهرنشینی باعث ایجاد کاهش فضاهای سبز موجود در شهرها و رشد فزاینده شرایط نامساعد محیطی وجود انواع آلودگی ها از قبیل هوا، صوتی، زیبایی شناسی و ... استرش و سایر موارد در شهرها شده است. تداوم این وضع توجه شهرسازان را به ایجاد مکان های باطراوت تفرجگاهی و به خصوص ایجاد پارک جهت کاهش این اثرات افزایش داده است. پارک ها و فضاهای سبز به لحاظ خدمات اجتماعی موجب ارتقا کیفیت زندگی مردم و یکی از فاکتورهای کلیدی در توسعه پایدار بشمار میروند. ایده ادغام طبیعت در شهر و شکل گیری مفهوم "فضای سبز شهری" به منظور تقویت تعامل انسان و محیط زیست در فضاهای شهری تأثیر مهمی در تقویت رابطه نظام طبیعی با نظام مصنوع در فضاهای شهری داشته و فضای سبز را به عنوان ریه های شهر و طبیعت اجتماعی شده در سطح جوامع پسا صنعتی گسترش داده است. اما به نظر می رسد میراث متراکم سازی فضاهای انسان ساخت که معمولاً در طول تاریخ معماری و شهرسازی تکرار شده است، به شیوه طراحی پارک های شهری نیز سرایت کرده و پارک های شهری را هم عمدتاً به فضاهایی بدون توجه به ارتباط با محیط شهری تبدیل کرده است. لذا می بینیم پارک های شهری امروز ما غالباً بجز ارائه پوسته ای سبز در بدنه معابر شهری نقش فعال کم رنگی در شکل دهی به منظر شهری و تعاملات اجتماعی دارند.

توسعه شهری ما را با چالش جدیدی مواجه کرده است، افزایش بی رویه جمعیت، نیازمند تأمین احتیاجات این جمعیت رو به افزایش است. آنچه در چند دهه اخیر خود را هر چه بیشتر نمایان ساخته است، عراقی منفی تأمین نیازهای جمعیت شهری رو به افزایش است. با افزایش نگرانی ها در این خصوص، مباحث مربوط به توسعه پایدار از ابتدای دهه ۶۵ میلادی رفته رفته و رفته رفته به عنوان یکی از مهمترین موضوعات در برنامه ریزی و طراحی شهرها مطرح شد. رویکردی که از ابتدای قرن حاضر در شهرهای مختلف دنیا در حال گسترش است، توسعه پارک های شهری بمنظور ایجاد پایداری شهری است. کشور ما نیز از این بحث مستثنی نبوده و نیاز به استفاده از اصول طراحی پایداری در استای افزایش سطح کیفیت زندگی شهری در آن مشهود است. با توجه به این نکته که یکی از معدود فضاهای شهری مورد استقبال در ایران پارک های شهری می باشند.

در طراحی فضاهای سبز شهری جانمایی و مکان یابی مناسب انواع فضاهای سبز شهری نیز می بایست توسط طراحان شهری در حین تهیه ی انواع طرح های توسعه شهری انجام بگیرد. در مکان یابی و همچنین طراحی فضاهای سبز شهری علاوه بر پارامترها، استانداردها و ضوابط و مقررات طراحی، می بایست به منظور پایداری آن ها حتماً به الزامات جمعیتی و اجتماعی و فرهنگی نیز توجه کافی مبذول شود. زیرا مکانی که مورد اقبال و استقبال مردم قرار نگیرد، قطعاً ناپایدار بوده و به مرور متروکه خواهد شد.

اثری که در پیش روی دارید مجموعه مقالاتی است که با تلاش و سازماندهی جناب آقای دکتر جمال الدین سلیم دانشجوین کارشناسی ارشد معماری تدوین و تنظیم شده است. آنان سعی نموده اند تا با بررسی نمونه پارک های طراحی شده در کشور های مختلف جهان با تحلیلی از برخی الگوهای طراحی در این پارک ها از تجربیات جهانی در طراحی منظر شهری در خصوص پارک ها مطالعاتی را بصورت مستند ارائه نمایند که این مجموعه می تواند به عنوان یک اثر پژوهشی، در راستای درک و فهم موضوع طراحی پارک از دیدگاه طراحان معاصر جهان گامی موثر و مفید محسوب شود.

دکتر منوچهر طبیبیان

استاد دانشگاه تهران

تابستان ۱۳۹۵

در دوره معاصر همواره نیاز به فضاهایی برای استراحت، گذران اوقات فراغت، ارتباط با طبیعت، برخورداری از هوای تازه و ... مورد توجه انسان شهرنشین بوده است. با افزایش جمعیت و رشد روزافزون شهرنشینی و مشکلات ناشی از آن، نیاز به ایجاد پارک های شهری برای ارتقاء سطح سلامتی، اجتماعی و فرهنگی بیش از پیش احساس می شود. از طرف دیگر، پارک های شهری جزئی از منابع زیست محیطی بوده که می توان آنها را سرمایه های شهر به شمار آورد. فقدان مینای علمی و فنی در طراحی پارک های شهری باعث شده تا پایداری - بقا و کیفیت آنها کاهش یافته و موجب عدم رضایت شهروندان از زندگی شهری و افزایش آسیب های جدی به شهر و محیط زیست شهری شود.

در طرح ساماندهی و بهسازی پارک های شهری آنچه تاکنون مورد توجه قرار گرفته است نوسازی کالبدی این فضاهاست در نوسازی این پارک ها جای این مسئله خالی است آیا هدف از معماری فضای سبز بحث تنها برسرکاشتن گیاهان در سطح شهر است یا موضوع اصلی شکل بخشیدن به فضاهای آزاد و ایجاد بستری مناسب به منظور بروز رفتارهای اجتماعی و کسب حداکثر سود اجتماعی آنهاست. این مسئله باید دغدغه ذهنی و عملی تهیه کنندگان طرح ها باشد تا طراحی تهیه شود که بدون هیچ قید و بندی در خدمت جامعه قرار گیرد.

امروزه توسعه ی سریع زندگی شهری، همچنین روند روزافزون جمعیت شهرنشینان ابعاد مختلف زندگی در شهرها را تحت تاثیر قرار داده است، لذا پارک و فضای سبز باید در رادای ضروریات زندگی شهری، پاسخ به انتظارات شهرنشینان و تأمین الگوی با ارزش و معنی دار زندگی و بر اساس مفاهیم فرهنگ ملی جامعه صورت گیرد. پارک های شهرها اساساً بر اجزای ساخته شده محیط شهری استوار است که توجه بیشتر به اجزای طبیعی و فضاهای سبز شهری را می طلبد. فضای سبز، بخشی از سیمای شهر را تشکیل می دهد، به عنوان یکی از پدیده های واقعی از نخستین مسایلی است که انسان همواره با آن در تماس بوده و سرآهه بود. اهمیت فضاهای سبز در محیط شهری تا آن حد است که بعنوان یکی از شاخص های توسعه یافتگی جوامع مطرح می باشد. فضای سبز باید، فضای سیزی است که حداکثر کارایی را در دراز مدت با حداقل اثرات منفی بر محیط خود داشته باشد. بنابراین با توجه به اهمیت فضای سبز در زندگی شهری، طراحی منظر آن باید به گونه ای باشد که حداکثر کارایی را با کمترین هزینه داشته باشد.

نیاز به زیبایی نیز جزء ناشناخته ترین نیازها می باشد، که بی شک این نیاز در همه افراد جود دارد. نکته ای که باید مورد توجه قرار بگیرد تنوع طلبی است چرا که انسان از یکنواختی محیط، احساس رکود و افسردگی می نماید، بنابراین در به ساخت فضایی سرزنده از لازمه طراحی محیط می باشد. در جوامع ما، متأسفانه عوامل دخیل در ارتقاء کیفیت سیما و منظر شهری رعایت بر به استانداردها تلقی می گردد. مسیرهای حرکتی یکی از مهمترین فضاهای شهری هستند که تمام شهروندان روزانه حداقل قسمتی از مسیر خود را به صورت پیاده طی می کنند ولی متأسفانه نیازهای پیاده در اکثر فضاهای شهری نادیده گرفته شده است.

اینک در عصر جهانی شدن در قالب میان شهرها ظاهراً روند معکوسی به چشم می خورد. برپایه تحقیقات جدید، در توسعه اقتصادی شهرها از طراحی شهری به عنوان یک ابزار استفاده می شود. شهرهای برخوردار از طراحی شهری مطلوب قادرند تا با وسعت بخشیدن به تجربه زیبا شناختی شهروندان، موجبات ارتقای تصویر ذهنی جامعه از خویش و تقویت غرور مدنی آنان را فراهم ساخته و با اعتلا بخشیدن به وجهه و تصویر ذهنی شهر در سطح ملی و بین المللی، توان رقابتی شهر را برای جذب هرچه بیشتر سرمایه و انتشار خلاق تقویت نماید.

جهت بررسی برخی اصول طراحی کارکرد های پارک های شهری لازم است که بر مبنای یک روش تحقیق که متکی بر یافته های مستند باشد به بررسی مفاهیم و شناسایی اصولی از طراحی این کارکردها در معماری منظر پارک های شهری جهان بپردازیم. در اینجا نیاز به تحقیقی احساس شد تا بر اساس مولفه های موثر در طراحی منظر پارک های شهری جهان بتوانیم به این هدف دست پیدا کنیم. به عبارت دیگر در ابتدا سعی کردیم با مطالعه کیفیت مولفه های فوق الذکر به مبنای نظری تحقیق برسیم و سپس با بررسی نمونه های اجرا شده در کشورهای جهان به شناخت معیارهای هر کدام از این مولفه ها دست پیدا کنیم. این تحقیق از نوع کیفی می باشد که با روش توصیفی - تحلیلی و روش استدلال قیاسی به تحقق اهداف تحقیق پرداخته شده است.

بر این اساس، برای این پژوهش دانشجویان طرح معماری یک کارشناسی ارشد معماری، ورودی نود و چهار در دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین انتخاب شدند که با همکاری بسیار عالی موجب انجام این پروژه گردیدند. همانطور که قبلاً نیز اشاره شد با توجه به اینکه این تحقیق از نوع کیفی می باشد که ورود به آن مستلزم مطالعه گسترده و جدی در حوزه معماری منظر است تا بتوان به مفاهیم و الگوهای آن دست یافت، در این پژوهش به تناسب تجربیات طراحی پارک های شهری کشور مورد مطالعه و نوع درک مولفین سعی شده است ساختار هر تحقیق سازماندهی شود. لذا در این تلاش برخی اختلاف نظر خوانندگان گرامی در الگو های ارائه شده برای ما قابل تأمل می باشد و انتقال آنها به ما بسیار ارزشمند است. روش گردآوری اطلاعات به صورت اسنادی است که از طریق کتابها، مقالات و در برخی موارد برای تعدادی از تصاویر از سایت های اینترنتی استفاده شده است. لازم به ذکر است این تجربه ارزشمند آموزشی و پژوهشی را برای اولین بار در سال ۱۳۹۰ در محضر پژوهشگر فرهیخته معماری ایران جناب آقای دکتر سلطان زاده آموختم که منجر به انتشار مجموعه مقالات با عنوان طراحی پارک های تخصصی گردید و پس از آن چند مجموعه دیگر با عنوان های ذیل توسط انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین و سایر ناشرین محترم منتشر شد.

- ۱- طراحی پارکهای تخصصی (۱۳۹۰) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
 - ۲ - طراحی پارک کودک (۱۳۹۱) - انتشارات چهار طاق
 - ۳ - فضاهای جدید در بافتها: تاریخی (۱۳۹۱) - انتشارات چهار طاق
 - ۴- طراحی مجموعه مدرسه ی دانشگاهی (۱۳۹۲) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
 - ۵ - معماری انعطاف پذیر (۱۳۹۲) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
 - ۶ - زمینه گرایی در معماری (۱۳۹۳) - انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۷- مروری بر نشانه شناسی در معماری (۱۳۹۳) - انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۸-پایداری اجتماعی در فضاهای شهری، جلد اول (۱۳۹۴) - انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۹-پایداری اجتماعی در فضاهای شهری، جلد دوم (۱۳۹۴) - انتشارات نشر گوهر دانش
 - ۱۰- میدانهای تاریخی در کشورهای اسلامی (۱۳۹۴) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
 - ۱۱- معماری مدارس تاریخی در کشورهای اسلامی (۱۳۹۵) - انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- در اینجا جا دارد از زحمات سرکار خانم مهندس شهرزاد محمد بیگی که در زمینه صفحه آرایی و سرکار خانم مهندس ستاره علیزاده در زمینه ویراستاری، تلاش ارزشمندی داشته اند و نیز سرکار خانم مهندس سونا تقی پور که سرکار خانم مهندس نیلوفر قدسی که زحمت طراحی جلد را متقبل شدند، سپاسگزاری نمایم. در پایان از ریاست محترم دانشگاه جناب آقای دکتر سیستانی که همواره از فعالیت های پژوهشی در دانشگاه آزاد اسلامی قزوین حمایت نموده اند تقدیر و تشکر می نمایم. همچنین از آقای دکتر سیدرضا نوری و مدیریت محترم نشر گوهر دانش که در خصوص امور انتشار این اثر فعالیت داشتند قدردانی می نمایم.

جمال الدین سهیلی
استادیار گروه معماری
دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
تابستان ۱۳۹۵